

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง จำนวน 120 คน จำแนกเป็นเจ้าหน้าที่เพศชาย 81 ราย เพศหญิง 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.5 และ 32.5 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.8 ของทั้งหมด มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี และร้อยละ 60.0 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

การศึกษารุ่นนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองโดยเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อให้เกิดการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เทศบาลในข้อกฎหมายและเทศบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นการให้ความร่วมมือของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

จากการศึกษารุ่นนี้ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1.1 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

ผลการศึกษากระบวนการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง โดยเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อให้เกิดการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สรุปได้ว่า กลุ่มประชากร ร้อยละ 89.2 เห็นด้วยกับการใช้มาตรการที่กำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าบำบัดขยะ กรณีที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความ สกปรกในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นไปตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” และกลุ่มประชากร ร้อยละ 59.2 มีความเห็นว่า มาตรการที่เทศบาลและเจ้าหน้าที่ควรนำมาใช้เป็นอันดับแรก เพื่อให้เกิดผลทางบังคับใช้สูงสุดก็คือ การพูดคุยเรียกประชุมชี้แจง เพื่อขอร้อง หรือขอความร่วมมือ ในขณะที่กลุ่มประชากรร้อยละ 62.5 มีความเห็นว่า สาเหตุที่ทำให้มาตรการลงโทษตามกฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำผิดในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องมาจากเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรับผลประโยชน์จากผู้กระทำผิด

และกฎหมายไม่เคร่งครัด อย่างไรก็ตาม กลุ่มประชากรร้อยละ 35.8 มีความเห็นว่า สาเหตุที่สถิติผู้ฝ่าฝืนกฎหมายและเทศบัญญัติลดลง เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีความเข้มงวดกวดขัน และร้อยละ 32.5 เห็นว่าเนื่องจากมาตรการลงโทษทางกฎหมายรุนแรงขึ้น และร้อยละ 31.7 เห็นว่าเนื่องจากประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มประชากรร้อยละ 55.8 เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องมูลฝอยและปฏิภูลมีความรุนแรงมากที่สุด

สำหรับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สรุปได้ว่า กลุ่มประชากรทั้งหมด เห็นด้วยกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่ว่าควรกระทำทั้งในสภาพบังคับใช้ทั่วไปในเชิงป้องกัน เชิงควบคุม และในเชิงการลงโทษทางปกครอง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ต้องเข้มงวดกวดขันอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ ในคราวเดียวกันด้วย และกลุ่มประชากร ร้อยละ 88.3 เห็นด้วยที่ทางฝ่ายเทศบาล โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เทศบาล ควรได้รับผลจากการบังคับใช้กฎหมาย ในอัตราที่สูงกว่าประชาชนทั่วไป กรณีที่ปล่อยให้ดิน ไม้ หรือกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือในที่สาธารณะ มีสภาพสกปรกรกรุงรัง และร้อยละ 87.5 เห็นด้วยกับการที่จะใช้มาตรการตัดเตือนหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิด แก้ไข หรือขจัดความสกปรก ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยให้หมด ไปอย่างเคร่งครัด

จากผลการศึกษาและการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อพิทักษ์รักษาความสะอาดของบ้านเมืองในช่วงปีที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ใช้มาตรการทางกฎหมายในลักษณะผสมผสานกัน กล่าวคือ ร้อยละ 74.0 ใช้มาตรการในเชิงป้องกัน ร้อยละ 69.0 และ 66.0 ใช้มาตรการในเชิงบังคับ และเชิงควบคุม ตามลำดับ สำหรับมาตรการทางกฎหมาย ทั้ง 3 มาตรการ ที่กลุ่มประชากรได้นำมาใช้ สรุปได้ดังนี้

1. มาตรการเชิงป้องกัน ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามแผนงานหลักและแผนงานย่อย ด้านการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการดูแลรักษาความสะอาด อาทิเช่น

- จัดตั้งถังรองรับมูลฝอยให้สวยงามเพียงพอดตามสถานที่ต่าง ๆ และจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการ
- รณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้านการดูแลรักษาความสะอาด โดยจ้างประชาชน ชุมชน หน่วยงานเอกชน ทำความสะอาดถนน ตรอก ซอย และสถานที่สาธารณะ
- ส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้มีรายได้น้อย เพื่อดูแลรักษาความสะอาดในชุมชนของตน
- ตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน ให้เป็นไปตามมาตรฐานน้ำทิ้ง และสภาพการบำบัดน้ำเสียของอาคารในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

2. มาตรการเชิงควบคุม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบและควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณาตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ

ให้เป็นไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม เหมาะสม และทั่วถึง

- ปรับปรุงสุขาภิบาลและการจัดการสิ่งแวดล้อมตลาดสดของเทศบาล ให้มีความสะอาด ปลอดภัย และมีสภาวะการณสุขาภิบาลที่ดีขึ้น

3. มาตรการเชิงบังคับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- จับกุม ลงโทษโดยการเปรียบเทียบปรับ
- ทำหนังสือแจ้งเตือน/ตักเตือนเพื่อให้ปฏิบัติตาม
- ลงโทษให้เจ้าของสถานที่ทำความสะอาดโดยทันที

นอกจากนี้เป็นที่สังเกตได้ว่า การดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว จะเป็นลักษณะผสมผสาน และมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเฉพาะการให้ประชาชนเกิดความสำนึกและตระหนักต่อการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

สำหรับผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เทศบาล ในข้อกำหนดและเทศบัญญัติ เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจ มีเท่ากับ 0.84 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและเทศบัญญัติอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่แตกต่างกันมากนัก (ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและเทศบัญญัติ พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ รวม 19 ประเด็น จากทั้งหมด 20 ประเด็น ซึ่งเป็นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ครอบคลุมหลายหมวด ได้แก่ หมวดว่าด้วยการรักษาความสะอาด หมวดการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และหมวดการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง อย่างไรก็ตาม เป็นที่สังเกตได้ว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ จะมีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง เฉพาะหมวดใดหมวดหนึ่ง มากกว่าที่จะรู้และเข้าใจทุกหมวด และผลการศึกษารังนี้ยังพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจข้อกำหนดในหมวด 1 ว่าด้วยเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ. 2535 มากกว่าหมวดอื่นอย่างเห็นได้ชัด

5.1.3 การให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ

ในด้านการให้ความร่วมมือของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มประชากรเห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลให้ความร่วมมืออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นของการให้ความร่วมมือ

ในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ พบว่า กลุ่มประชากรร้อยละ 68.3 มีความเห็นว่า เจ้าของรถบรรทุกขนาดใหญ่ให้ความร่วมมือมากที่สุด โดยไม่นำรถของคนเข้ามาวิ่งในเขตเทศบาล เพื่อช่วยลดปัญหาจราจร คับคั่ง รวมทั้งเศษดินและหินที่จะตกลงสู่พื้นถนน รองลงมา กลุ่มประชากรร้อยละ 54.2 เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนให้ความร่วมมือในระดับมาก โดยประสานความร่วมมือไปยังเทศบาลเพื่อขอถังขยะเพิ่มสำหรับรองรับขยะมูลฝอย ที่ได้ตัดแยกเป็นขยะเปียกขยะแห้ง ก่อตั้งวางไว้ให้เทศบาลเก็บขนไปบำบัดต่อไป

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อ การใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในครั้งนี้ มีผลการศึกษาบางประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

5.2.1 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาล ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการปฏิบัติเป็นหลัก กล่าวคือ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้เกิดความสะอาดเท่านั้น อาทิ การล้างทำความสะอาดตลาดชุมชน รวมทั้งถนนหนทางสายต่าง ๆ การดูแลรักษาความสะอาดของคูเมือง การดูแลพื้นที่ว่างในเขตเทศบาลมิให้สกปรกเพราะประชาชนนำขยะไปทิ้งไว้ หรือมีสภาพกรุงรังเพราะมีต้นหญ้าหรือวัชพืชต่าง ๆ ขึ้นปกคลุม หรือการที่เทศบาลจัดสร้างถังรองรับขยะถาวรหลาย ๆ จุดในตัวเมืองเชียงใหม่ก็ตาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นในลักษณะให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย เมื่อพิจารณาในด้านนี้จะเห็นว่าการปฏิบัติดังกล่าวส่งผลให้สภาพพื้นที่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความสะอาดน่าอยู่ อนามัยชุมชนดีขึ้น มีความสะดวกสบายมากขึ้น และประชาชนเกรงกลัวและเคารพกฎหมายเพราะเกรงจะถูกจับลงโทษ โดยการเปรียบเทียบปรับ แต่ในทางกลับกันจะเห็นว่า สภาพปัญหาของเมืองเชียงใหม่ที่ผ่านมาโดยเฉพาะปัญหาความสกปรกของบ้านเมืองยังมิได้รับการแก้ไขอย่างทั่วถึง และให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว

นอกจากนี้จะเห็นว่า จากสภาพความจริงที่ปรากฏและสังเกตเห็น ได้อยู่เสมอก็คือ ประชาชนยังมีการฝ่าฝืนหรือกระทำผิดเทศบัญญัตินครเชียงใหม่อยู่เป็นประจำ ทั้งที่กระทำโดยตั้งใจ จงใจ หรือโดยไม่ตั้งใจ ก็ตาม อาทิ การทิ้งก้นบุหรี่ การปิดกวาดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนลงสู่ถนนหรือทางเท้า การทิ้งสิ่งของออกจากยานพาหนะลงสู่ท้องถนน การนำขยะไปเทกองหรือทิ้งในบริเวณที่ห้ามทิ้ง การปล่อยสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข ขี้บถ่ายของเสียลงบนถนนหรือทางเท้า การขีดเขียนข้อความ รูปภาพบนตู้โทรศัพท์สาธารณะ เสาไฟฟ้า หรือกำแพงตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะสังเกตเห็นได้ทุกวัน

ทั้งนี้เพราะที่ผ่านมา มิได้มุ่งเน้นในเรื่องการสร้างความตระหนักให้กับประชาชนเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายนั่นเอง

ผลการศึกษาในภาพรวม เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านมาตรการที่นำมาบังคับใช้เพื่อรักษาความสะอาดของบ้านเมือง พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรการที่สำคัญ 2 มาตรการ คือ มาตรการแรก เป็นมาตรการที่กำหนดให้ประชาชนต้องจ่ายค่าบำบัดความสกปรกต่าง ๆ ในกรณีที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความสกปรกในเขตเทศบาล อันเป็นไปตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” (Polluter Pays Principle : PPP) มาประยุกต์ใช้ เพื่อแบ่งเบาภาระและหน้าที่ของเทศบาล ดังจะเห็นได้ว่าทุกฝ่ายโดยเฉพาะภาครัฐคือ เทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แสวงหาแนวทางที่เป็นไปได้ โดยตั้งอยู่บนหลักการแห่งความเสมอภาค ยุติธรรม และมีความเหมาะสมด้านกำหนดอัตราที่เป็นธรรมโดยประชาชนทุกชนชั้นจะรับภาระนี้ได้ ดังนั้น เมื่อประชาชนคนใดหรือกลุ่มใด ได้ก่อให้เกิดความสกปรกแก่สิ่งแวดล้อมและบ้านเมือง อันเนื่องมาจากกิจกรรม หรือการประกอบกิจการของตนก็ตาม ก็ควรจะเป็นผู้รับภาระในการดูแลจัดการ และชดใช้ค่าเสียหายที่ตนได้กระทำลงไป ในฐานะเป็น “ผู้ก่อความสกปรก”

มาตรการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” แม้มิได้ปรากฏเป็นข้อความข้างต้นโดยตรงไว้ในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และในเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ก็ตาม แต่มีข้อกำหนดปรากฏในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังความในมาตรา 69 มาตรา 70 และมาตรา 72 อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ. 2535 ได้มีบทบัญญัติที่มีลักษณะสอดคล้องกับมาตรการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” ดังความปรากฏในมาตรา 46 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “ในกรณีที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้กระทำความผิด จัดการลบ ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง ปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไป ภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอันเลิกกัน ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นจัดทำให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดทำความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่การชดใช้ค่าใช้จ่ายไม่ลดล้างการกระทำความผิด หรือระงับการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด” จึงเห็นได้ว่า การที่ผู้กระทำความผิดซึ่งก่อเป็นผู้ก่อให้เกิดความสกปรกแก่บ้านเมือง ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดทำความสะอาด ตามความในบทบัญญัติข้างต้นนี้ จึงสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย หรือ PPP” นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับมาตรการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” พนัส ทศนิยานนท์ (อ้างใน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) ได้ให้ทัศนะซึ่งสรุปได้ว่า การที่กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ เพราะที่ผ่านมาเจตนารมณ์ของกฎหมายมิได้มุ่งที่จะใช้ความรับผิดชอบ และโทษทางอาญาเป็น

แนวทางหลักในการแก้ไขปัญหา แต่กลับมุ่งที่จะใช้มาตรการในเชิงนโยบาย การวางแผน และการบริหาร การกำหนดหลักความรับผิดชอบทางปกครอง และหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดทางแพ่ง (Strict Civil Liability) รวมทั้งนำสภาพบังคับของกฎหมายในทางเศรษฐกิจ มาเป็นหลักสำคัญในการจัดการกับปัญหาโดยเฉพาะในด้านการควบคุมมลพิษก็คือ การนำหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ซึ่งเป็นหลักเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในเรื่องนี้นั่นเอง

มาตรการที่สองคือ การพูดคุย หรือเรียกประชุมเพื่อชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือจากประชาชน กลุ่มประชากรเห็นว่าเป็นมาตรการที่เทศบาลและเจ้าหน้าที่ ควรนำมาใช้เป็นอันดับแรกเพื่อให้เกิดผลทางบังคับใช้สูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากความสปรกของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ส่วนใหญ่เป็นการกระทำของประชาชนที่อาศัย หรือที่เข้ามาใช้พื้นที่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แทบทั้งสิ้น ในขณะที่ความสปรกที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเกิดจากสัตว์เลื้อยมีเพียงส่วนน้อย ดังนั้น การแสวงหาแนวทางในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของกลุ่มประชากรครั้งนี้ จึงเป็นไปในการป้องกันและลดสภาพปัญหาความสปรกของบ้านเมือง อันเนื่องมาจากการกระทำของประชาชนเป็นหลัก กล่าวคือวิธีการที่เป็นไปได้และเหมาะสมที่สุด ที่จะป้องกันมิให้เกิดความสปรกก็คือ ประชาชนเป็นผู้ระงับและหยุดการกระทำต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความสปรกแก่บ้านเมืองด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นการประยุกต์จากหลักการที่ว่า “การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด จะต้องกระทำ ณ แหล่งกำเนิด”

การจะลดปัญหาความสปรกของบ้านเมือง โดยให้ผู้ก่อความสปรกเป็นผู้หยุดสร้างปัญหาความสปรกด้วยตนเองนี้ จะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติก็ต่อเมื่อ เจ้าหน้าที่เทศบาลจะต้องออกพบปะพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือให้ประชาชนช่วยกันรักษาความสะอาดของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อาคารบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานที่ทำงาน สถานสาธารณะหรือที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น ถนน ทางเท้า แม่น้ำลำคลอง ฯลฯ เป็นต้น

ในการชี้แจง ขอร้อง การขอความร่วมมือจากประชาชน จำเป็นต้องอาศัยแผนงานสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก ซึ่งผู้ศึกษาประยุกต์จากหลักการตามแผนงานเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของ ประสาน ดังลิกบุตร (2542) มาเป็นแผนงานหลักในการดำเนินงาน กล่าวคือ โดยการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล หรือประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนที่ประเมินว่าเป็นกลุ่มสาเหตุที่ทำให้เกิดความสปรกแก่สิ่งแวดล้อม ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ตลอดจนสภาพปัญหาจากความสปรกที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ให้มีจิตสำนึกและความตระหนักต่อการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง โดยประกอบอาชีพ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตน ที่จะต้องสร้างผลกระทบแก่สิ่งแวดล้อมในด้านความสปรกกรุงรัง หรือความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยน้อยที่สุด หรือไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ

จากมาตรการผู้ก่อความสกปรกเป็นผู้จ่าย และ มาตรการลดปัญหาความสกปรกโดยให้ผู้ก่อความสกปรกเป็นผู้หยุดสร้างปัญหาด้วยตนเอง ดังกล่าวแล้วข้างต้น นอกจากส่งผลด้านดีหลายประการในแง่ที่ก่อให้เกิดความสะอาดแก่สิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แล้วยังส่งผลดีต่อโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่อีกด้วย

สำหรับผลการศึกษาด้านกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรกระทำทั้งในสภาพบังคับใช้ทั่วไปในเชิงป้องกันและควบคุม และการลงโทษทางปกครอง เนื่องจากสภาพบังคับใช้ทั่วไปในเชิงป้องกัน และควบคุม ถือได้ว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญแยกพิจารณาได้เป็น สภาพบังคับทั่วไปในเชิงป้องกัน และสภาพบังคับใช้ในเชิงควบคุม ดังนี้

ในด้านสภาพบังคับทั่วไปในเชิงป้องกัน จะเห็นได้ว่า สภาพบังคับที่ปรากฏในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 และในเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นการป้องกันปัญหาด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่อาจหรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ ถ้ามิได้วางแผนหรือหาแนวทางป้องกันไว้ล่วงหน้า สภาพบังคับในเชิงป้องกัน จึงเปรียบเสมือนสิ่งปกป้องและคอยเตือนให้ทราบถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น อันเป็นวิธีการหนึ่งของการปกป้องและเตือนภัยล่วงหน้า (Precaution)

ตัวอย่างมาตรการในเชิงป้องกันดังที่ปรากฏใน กฎหมายรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ได้แก่ บทบัญญัติความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 (ดูภาคผนวก ก) จะเห็นว่ากฎหมายได้ระบุในเชิงป้องกันปัญหาไว้ล่วงหน้า เพื่อมิให้ปัญหาความสกปรกแก่บ้านเมือง โดยกำหนดให้เจ้าของรถ ต้องจัดรถให้อยู่ในสภาพที่สามารถป้องกันมิให้ถึงสกปรกต่าง ๆ ตกหล่น รั่วไหล ปลิว หรือฟุ้งกระจายลงสู่ท้องถนนในระหว่างใช้รถ เป็นต้น

ส่วนสภาพบังคับใช้ในเชิงควบคุมนั้น ถือได้ว่าเป็นมาตรการสำคัญสำหรับรองรับปัญหาด้านการรักษาความสะอาดที่อาจเกิดขึ้นได้ อาทิเช่น การ โฆษณาของผู้ประกอบการต่าง ๆ ด้วยการปิด ทิ้ง หรือแจกใบปลิวในที่สาธารณะต่าง ๆ กฎหมายมิได้กำหนดว่าห้ามมิให้กระทำ ดังนั้นจึงหมายความว่าผู้ประกอบการต่าง ๆ สามารถที่จะปิด ทิ้ง แจกใบปลิวของตนได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความสกปรกต่อสถานที่สาธารณะหรือที่สาธารณะได้ ฉะนั้นกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 และเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ จึงกำหนดไว้ด้วยความในมาตรา 10 โดยให้ผู้ที่ปิด ทิ้ง หรือแจกใบปลิวจะต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเสียก่อน และเมื่อได้รับแล้วก็จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาตนั้นด้วย เช่น จะต้องรับผิดชอบเก็บกวาดใบปลิวในสถานที่นั้น ๆ ให้เป็นที่สะอาดเรียบร้อย เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้กระทำดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาความสกปรกแก่บ้านเมืองต่อไป

นอกจากต้องใช้สภาพบังคับทั่วไปในเชิงป้องกัน และควบคุมแล้ว พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 และเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ ได้ระบุอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังปรากฏ

ตามความในหลายมาตรา โดยเฉพาะมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ 3 ประการ คือ 1) โฆษณาให้ประชาชนได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ 2) สอดส่องและกวดขัน ไม่ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ โดยเคร่งครัด และ 3) ดักเตือนผู้กระทำความผิดหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือขจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยทั้งหมดไป นอกจากนี้ยังได้ระบุนาตราการลงโทษ ซึ่งเป็นสภาพบังคับ (Sanction) ควบคู่กันกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวข้างต้น ไว้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ เกิดประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายสูงสุด ดังตัวอย่างซึ่งความที่ปรากฏในหลาย ๆ มาตรา ตลอดทั้ง 6 หมวด แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 และเทศบัญญัตินครเชียงใหม่

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายรักษาความสะอาด จะได้ระบุถึงบทบัญญัติทั้งในเชิงป้องกันในเชิงควบคุม ตลอดจนอำนาจหน้าที่และมาตรการการลงโทษทางปกครองไว้แล้วก็ตาม แต่ยังไม่เป็นการเพียงพอและเป็นหลักประกันได้ว่า บ้านเมืองจะปราศจากปัญหาด้านการรักษาความสะอาด ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว ต้องมีความเข้มงวดกวดขันอย่างเคร่งครัดจริงจังในการควบคุม สอดส่องดูแล เพื่อมิให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ ในคราวเดียวกันด้วย

5.2.2 ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

การที่จะทำให้บ้านเมืองปราศจากปัญหาด้านการรักษาความสะอาด นอกจากต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดออกมาบังคับใช้แล้ว ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและเทศบัญญัติของเจ้าหน้าที่ นับ ได้ว่ามีความสำคัญยิ่งประการหนึ่งเช่นกัน ดังนั้น จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่ากลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ในข้อกำหนดและเทศบัญญัติ เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง และความรู้ความเข้าใจดังกล่าวครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 ในหลายหมวดก็ตาม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มประชากรบางส่วนยังมีความสับสนในข้อกำหนดและเทศบัญญัติอยู่บ้างบางประการ อาทิเช่น ความรู้ความเข้าใจในด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือในข้อกำหนดที่ว่า ประชาชนเล่นสาดน้ำในวันสงกรานต์ จนทำให้พื้นถนนหนทางสกปรกและลื่นลื่นถือว่าเป็นความผิดด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ แต่เนื่องจากคนไทยถือว่าการเล่นสาดน้ำในวันสงกรานต์ เป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณ ดังนั้น จึงอนุโลมให้เล่นสาดน้ำกันได้ แต่ทั้งนี้ประชาชนจะต้องช่วยกันปฏิบัติตามกฎหมาย ได้แก่ การไม่เจือปนสิ่งโคลงในน้ำ หรือใช้น้ำสกปรกมาเล่นสาดกัน และที่สำคัญคือ เมื่อเลิกเล่นแล้วจะต้องช่วยกันปิดกวาดถนนหนทางหรือบริเวณสถานที่ ให้สะอาดปราศจากความสกปรกต่าง ๆ ด้วย

นอกจากนี้ในอีกประเด็นหนึ่งที่กลุ่มประชากรบางส่วนเกิดความสับสนก็คือ การที่พ่อค้าแม่ค้าที่รถสามล้อขายอาหารไปตามถนนสายต่าง ๆ จะต้องได้รับอนุญาตจากเทศบาล แต่โดยทั่วไปจะเห็นผู้ประกอบการในลักษณะเช่นนี้หลายรายมิได้ขออนุญาตให้ถูกต้อง และบางส่วนยังฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายรักษาความสะอาด และเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ โดยการทิ้งเศษอาหารตลอดจนสิ่งของเหลือใช้จากการประกอบอาชีพลงสู่พื้นถนน แม่น้ำ ลำคลอง และท่อระบายน้ำเทศบาลอยู่เป็นประจำ ทำให้สถานสาธารณะหรือที่สาธารณะได้รับความสกปรกอยู่เสมอ บางรายปล่อยให้เขม่าควันไฟ ปลิว ฟุ้งกระจายสู่อากาศ ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนรำคาญ เป็นต้น การกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายและเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ ที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง แต่ไม่ถูกจับกุมหรือถูกลงโทษปรับ อาจเป็นเพราะกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็คือ ผู้ประกอบการลักษณะนี้ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อกระทำผิดและถูกจับมีระวางโทษปรับ ส่วนใหญ่ก็มักจะขอความเห็นใจจากเจ้าหน้าที่ โดยยกข้ออ้างถึงความจำเป็นเพราะฐานะความยากจน ขึ้นมาต่อรองเพื่อลดค่าปรับลง เมื่อชำระค่าปรับแล้วก็มักกลับไปประกอบการค้าขายในลักษณะเช่นเดิมอีก คือที่ก่อให้เกิดความสกปรกอยู่ต่อไป โดยมีเพียงบางส่วนที่มีการปรับปรุงให้ถูกต้องตามกฎหมายและเทศบัญญัติ

5.2.3 การให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ ที่เกี่ยวข้องรักษาความสะอาดของบ้านเมือง พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือมากที่สุด รองลงมาเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เจ้าหน้าที่เทศบาลที่ประจำอยู่ทั้ง 4 แขวง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือตามปกติในการปฏิบัติตามกฎหมาย กล่าวคือส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายก็ไม่ได้เพิ่มหรือลดลงแตกต่างกันเท่าใดนัก

ในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัตินี้ นอกจากประชาชนจะต้องให้ความร่วมมือในด้านการรักษาความสะอาดแล้ว การให้ความร่วมมือที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ระบุในมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่กำหนดให้ประชาชนผู้พบเห็นกระทำผิดต่อกฎหมายฉบับนี้ แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า และให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำผิดดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ประชาชนยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ กฎหมายส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามแม้กลุ่มประชากรส่วนใหญ่จะเห็นว่า ประชาชนในเขตเทศบาลให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในระดับมากที่สุด และมาก ก็ตาม แต่ในมิกกลุ่มประชากรบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 20.0 เห็นว่าประชาชนยังให้ความร่วมมือใน 2 ประเด็นต่อไปนี้ในระดับที่ค่อนข้างน้อย ก็คือ ประเด็นแรกเกี่ยวกับ ความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนในการประสานความร่วมมือไปยังเทศบาลเพื่อขอถังขยะเพิ่ม เพื่อที่ใช้รองรับขยะเปียกขยะแห้ง ที่คัดแยกแล้วให้เทศบาลนำไปบำบัดต่อไป ในประเด็นนี้จะเห็นว่า ประชาชนบางส่วนมีความเข้าใจว่า แต่ละครัวเรือนจะต้องรับผิดชอบจัดหาถังรองรับขยะประจำบ้านเอง ดังนั้นจึงมีการประสานไปยังเทศบาลไม่มากนัก ขณะเดียวกันในส่วนของการคัดแยกขยะเปียกขยะแห้งในครัวเรือน ก็พบว่าไม่ค่อยปฏิบัติตามอย่างจริงจังมากนัก ส่วนประเด็นที่สอง ได้แก่ ความร่วมมือของผู้ประกอบการค้าในงานฤดูหนาวประจำปีของจังหวัด โดยให้พ่อค้าแม่ค้าเข้าเปิดร้านขายของแล้ว เมื่อเสร็จงานแล้วมักจะไม่ค่อยเก็บกวาดขยะมูลฝอยในบริเวณร้านของตนเองมากเท่าใดนัก เหตุการณ์ดังกล่าวนี้มักปรากฏอยู่เสมอตามสถานที่จัดงานต่าง ๆ ที่มักพบว่าเมื่อเสร็จงานแล้ว ในบริเวณที่จัดงานส่วนใหญ่มักจะสกปรกเป็นประจำ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่รับผิดชอบต่อผู้ประกอบการค้าขายในบริเวณนั้นส่วนหนึ่ง และจากประชาชนที่เข้าไปเที่ยวชมงานอีกส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ไม่สมควรเกิดขึ้นอีกถ้ามีการณรงค์และปลูกจิตสำนึกด้านการรักษาความสะอาดให้แก่ประชาชนอยู่เสมอ ขณะเดียวกันก็ใช้มาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้กับผู้ฝ่าฝืนควมลงไปด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. เจ้าหน้าที่เทศบาลควรใช้มาตรการทางกฎหมายในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ได้แก่ การใช้มาตรการในเชิงป้องกัน เจริญบังคับ และเชิงควบคุม ในลักษณะผสมผสานกัน โดยมุ่งเน้นมาตรการเชิงรุกมากกว่าการตั้งรับ ได้แก่ การปลูกสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้เกิดขึ้นกับประชาชนในด้านการรักษาความสะอาด

2. เจ้าหน้าที่เทศบาลจะต้องประสานความร่วมมือให้สอดคล้องกันในการรักษาความสะอาด เช่น ฝ่ายเทศบาลที่จัดตั้งวางถังรองรับขยะมูลฝอย จะต้องประสานกับฝ่ายเก็บขนขยะเพื่อให้การเก็บขนกระทำได้ดีทั่วถึง ในขณะที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมาย กับฝ่ายนิติกรที่ทำกรเปรียบเทียบปรับ จะต้องประสานกันในเรื่องโทษหรือความผิดที่ประชาชนกระทำ เพื่อให้การดำเนินการเป็น ไปอย่างทั่วถึง รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความขัดแย้งกัน

3. เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณด้านการรักษาความสะอาด โดยเฉพาะงบประมาณด้านแผนงานรณรงค์ส่งเสริม ปลุกสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก เพื่อให้แผนงานด้านนี้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เทศบาลนครเชียงใหม่ควรจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลให้เพียงพอับความต้องการอย่างทั่วถึงทั้ง 4 แขวง เพื่อให้มีความพร้อมและทันสมัยมากขึ้น

4. ในขณะที่มีการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ควรมีรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชน เกิดสำนึกในเรื่องของความสะอาด มีความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากความสกปรกโดยเร็ว ควบคู่ไปพร้อมกันด้วย

5. ควรที่มีการปรับปรุงบทลงโทษในเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความผลในการบังคับใช้กฎหมาย เพราะบทลงโทษที่ปรากฏในเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ คือ การจับกุม การลงโทษปรับ การจำคุก การใช้ อันเกิดจากความเสียหายต่าง ๆ พบว่าไม่ค่อยรุนแรงมากนัก โดยระวางโทษปรับสูงสุดที่ปรากฏในกฎหมาย คือ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 57) ทำให้ผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายไม่ค่อยเกรงกลัวหรือเคารพกฎหมายมากนัก

6. ควรสนับสนุนองค์กรชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร เพื่อทำหน้าที่ด้านการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาล ร่วมกับเทศบาลนครเชียงใหม่ เนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในด้านนี้มีไม่เพียงพอ อีกทั้งเทศบาลนครเชียงใหม่ก็มีการพัฒนาขยายเมืองในทุกด้านอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการสนับสนุนให้องค์กรชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น มีการจัดตั้งอาสาสมัครให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด มีองค์กรชุมชนคอยทำหน้าที่สอดส่องดูแล ประสานความร่วมมือกับเทศบาล ขณะเดียวกันก็คอยให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน ให้ร่วมมือช่วยกันรักษาความสะอาด จึงน่าจะเป็นหนทางหนึ่งในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเทศบาล และลดปัญหาด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองด้วย

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

อนึ่งในการศึกษา การใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งเน้นการศึกษาเพียงเฉพาะในด้านการบังคับใช้กฎหมาย ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ และการให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย และเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองเท่านั้น ดังนั้น จึงมีรายละเอียดในแง่มุมอื่น ๆ ที่น่าสนใจต่อการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติ ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อีกหลายแง่มุมที่ผู้ศึกษาฯ ยังมิได้ศึกษาหรือกล่าวถึง ได้แก่ แนวคิดในการแก้ไข

เทศบาลนครเชียงใหม่ ที่เกี่ยวข้องการรักษาความสะอาดเพื่อให้มีความทันสมัยขึ้น แนวทางการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติเพื่อพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมของบ้านเมือง เป็นต้น ฉะนั้น ผู้ศึกษาจึงคาดหวังว่าคงจะมีผู้สนใจที่จะทำการศึกษาถึงแง่มุมในประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อไป

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University